

ALTINCI ÇAĞIRIŞ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ MƏCLİSİNİN
IV SESSİYASI İCLASININ

PROTOKOLU № 43

Milli Məclisin iclas salonu.
29 dekabr 2020-ci il.

İclasa Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
Sədri Sahibə Qafarova sədrlik etmişdir.

İclasda Milli Məclisin 109 deputatı iştirak etmişdir.

Qeydiyyat	(saat 11.09 dəq.)
İştirak edir	96
Yetərsay	83

İclasa dəvət olunmuşlar:

Əli Əsədov, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri.

Yaqub Eyyubov, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini.

Samir Şərifov, Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri.

Mikayıl Cabbarov, Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyat naziri.

Sahil Babayev, Azərbaycan Respublikasının əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri.

İnam Kərimov, Azərbaycan Respublikasının kənd təsərrüfatı naziri.

Pərviz Şahbazov, Azərbaycan Respublikasının energetika naziri.

Emin Əmrullayev, Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri.

Səfər Mehdiyev, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri.

Tahir Budaqov, Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri.

Rövşən Rzayev, Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri.

Elman Rüstəmov, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyətinin sədri.

Anar Quliyev, Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri.

Sevinc Həsənova, Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyat nazirinin müavini.

Anar Kərimov, Azərbaycan Respublikası əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini.

Ələsgər Ələsgərov, Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin Katibliyinin rəisi.

Azər Əmiraslanov, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İqtisadiyyat şöbəsinin müdiri.

Vüqar Gülməmmədov, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədri.

Fazil Fərəcov, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin şöbə müdiri.

İclasın gündəliyinə aşağıdakı məsələlər daxil idi:

1. Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layi-

həsi barədə (üçüncü oxunuş).

2. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

3. İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

4. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

5. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

6. “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

7. “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

8. “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

9. “Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

10. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2021-ci il üçün xərclər smetası haqqında.

11. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının 2021-ci il üçün xərclər smetası haqqında.

12. Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 7 dekabr tarixli 768-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Gömrük orqanlarında xidmət haqqında” Əsasnamədə dəyişiklik

edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

13. “Avtomobil nəqliyyatı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında.

14. “Müflisləşmə və iflas haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

15. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

16. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

17. “Dövlət borcu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Qeyd. 2020-ci ilin mart ayında Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı COVID-19 koronavirusunun törətdiyi yoluxucu xəstəliyi pandemiya elan etmişdir. Bu pandemiyaya qarşı ölkəmizdə həyata keçirilən tədbirlərlə əlaqədar Milli Məclisin 22 deputatı plenar iclas salonunun lojasında əyləşdiyinə görə əl qaldırmaqla səs vermişdir.

Aşağıdakı məsələlər müzakirə edilmişdir:

Gündəlik haqqında.

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Gündəlik qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.09 dəq.)
Lehinə	95
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	95
Nəticə: Qəbul edildi	

1. Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Samir Şərifov, Sabir Rüstəmxanlı

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.32 dəq.)
Lehinə	105
Əleyhinə	3
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

2. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev, Sahil Babayev

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.43 dəq.)
Lehinə	108

Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

3. İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.46 dəq.)
Lehinə	107
Əleyhinə	2
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	109
Nəticə: Qəbul edildi	

4. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Fazil Mustafa, Sahil Babayev

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.49 dəq.)
Lehinə	102
Əleyhinə	2
Bitərəf	1

Səs vermədi	0
İştirak edir	105
Nəticə: Qəbul edildi	

5. Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.51 dəq.)
Lehinə	103
Əleyhinə	2
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	106
Nəticə: Qəbul edildi	

6. “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.52 dəq.)
Lehinə	105
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	107
Nəticə: Qəbul edildi	

7. “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Musa Quliyev, Sabir Rüstəmxanlı

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.58 dəq.)
Lehinə	104
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	1
İştirak edir	106
Nəticə: Qəbul edildi	

8. “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 11.59 dəq.)
Lehinə	105
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	107
Nəticə: Qəbul edildi	

9. “Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvərmənin nəticələri (saat 11.59 dəq.)

Lehinə 103

Əleyhinə 0

Bitərəf 1

Səs vermədi 1

İştirak edir 105

Nəticə: Qəbul edildi

10. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2021-ci il üçün xərclər smetası haqqında.

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Qərar qəbul edilsin

Səsvərmənin nəticələri (saat 12.00 dəq.)

Lehinə 106

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 106

Nəticə: Qəbul edildi

11. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının 2021-ci il üçün xərclər smetası haqqında.

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Qərar qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.01 dəq.)
Lehinə	108
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	108
Nəticə: Qəbul edildi	

12. Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 7 dekabr tarixli 768-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Gömrük orqanlarında xidmət haqqında” Əsasnamədə dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (üçüncü oxunuş).

Çıxış etmişlər: Əli Hüseynli, Mahir Abbaszadə

Təklif: Qanun qəbul edilsin	
Səsvermənin nəticələri	(saat 12.03 dəq.)
Lehinə	101
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

13. “Avtomobil nəqliyyatı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında.

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əli Məsimli, İltizam Yusifov

Təklif: Qanun qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.09 dəq.)

Lehinə 99

Əleyhinə 0

Bitərəf 1

Səs vermədi 2

İştirak edir 102

Nəticə: Qəbul edildi

14. “Müflisləşmə və iflas haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Əli Məsimli

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.12 dəq.)

Lehinə 105

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 105

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.14 dəq.)

Lehinə 105

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 105
Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.14 dəq.)

Lehinə 99

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 99

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 3-cü maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.15 dəq.)

Lehinə 103

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 103

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.15 dəq.)

Lehinə 105

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 105

Nəticə: Qəbul edildi

15. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişdir: Sahibə Qafarova

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.13 dəq.)

Lehinə 104

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 104

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 1-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.16 dəq.)

Lehinə 107

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 107

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 2-ci maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.16 dəq.)

Lehinə 102

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi 0

İştirak edir 102

Nəticə: Qəbul edildi

Təklif: 3-cü maddə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.16 dəq.)

Lehinə 106

Əleyhinə 0

Bitərəf 0

Səs vermədi	0
İştirak edir	106
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.17 dəq.)

Lehinə	105
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	106
Nəticə: Qəbul edildi	

16. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi barədə (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Siyavuş Novruzov, Aqıl Abbas

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.19 dəq.)

Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.26 dəq.)

Lehinə	102
Əleyhinə	1
Bitərəf	0

Səs vermədi	0
İştirak edir	103
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.26 dəq.)

Lehinə	105
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	106
Nəticə: Qəbul edildi	

17. “Dövlət borcu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi haqqında (ikinci oxunuş).

Çıxış etmişlər: Sahibə Qafarova, Tahir Mirkişili, Nigar Arpadarai

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda əsas kimi qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.28 dəq.)

Lehinə	106
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	107
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.30 dəq.)

Lehinə	104
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	104
Nəticə: Qəbul edildi	

Təklif: Layihə ikinci oxunuşda qəbul edilsin

Səsvermənin nəticələri (saat 12.31 dəq.)

Lehinə	102
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	102
Nəticə: Qəbul edildi	

Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin Sədri

Sahibə Qafarova

MİLLİ MƏCLİSİN İCLASI

29 dekabr 2020-ci il. Saat 11.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Sahibə Qafarova sədrlik edir

Sədrlik edən. Xoş gördük, hörmətli cənab Baş nazir və hökumət üzvləri! Xoş gördük, hörmətli deputatlar və media nümayəndələri! Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, qeydiyyatdan keçin.

Qeydiyyat	(saat 11.09 dəq.)
İştirak edir	77
Yetərsay	83

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov, *Milli Məclis Aparatının Milli Məclisin, komitələrin və komissiyaların işinin təşkili şöbəsi müdirinin müavini.*

Qeydiyyatdan 19 deputat keçmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, yetərsay var. İclasımıza başlaya bilərik.

Hörmətli həmkarlar, gündəlik sizə paylanıb. Hər bi-

rinizin məlumatı var və bu gün biz 17 məsələni müzakirə etməliyik. Xahiş edirəm, gündəliyə də münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.09 dəq.)
Lehinə	76
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	76
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Buyurun, Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 19 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, gündəlik qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin ilk 9 məsələsi dövlət büdcəsi və büdcə zərfinə daxil olan digər qanun layihələridir. Bu gün biz bu qanun layihələrini üçüncü oxunuşda müzakirə və qəbul edəcəyik. Beləliklə, gündəliyin 1-ci məsələsi Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri hörmətli Tahir Mirkişiliyə söz vermək istəyirəm. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri və millət vəkilləri! Qalib dövlətin büdcəsi və manat ifadəsində ən böyük büdcə kimi xarakterizə olunan 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin layihəsi Milli Məclisin komitələrində və plenar iclasında ətraflı və geniş müzakirə edilmişdir. Maliyyə və iqtisadiyyat nazirləri, Mərkəzi Bankın və Hesablama Palatasının rəhbərləri

dövlət büdcəsinin layihəsi barədə həm komitə iclaslarında, həm də plenar icaslarda ətraflı təqdimat keçirmiş və müzakirələrdə fəal iştirak etmişlər. Büdcə layihəsi birinci və ikinci oxunuşlarda millət vəkilləri tərəfindən müsbət qiymətləndirilmişdir. Müzakirələrdə deputat həmkarlarım müxtəlif təkliflərlə çıxış etmişlər. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyev tərəfindən aparılan islahatlar və atılan qətiyyətli addımlar nəticəsində Azərbaycan iqtisadiyyatının 2020-ci ildə dayanıqlılıq nümayiş etdirməsi, 2021-ci ildə isə iqtisadiyyatımızın artım mərhələsinə qədəm qoyması, makroiqtisadi sabitliyin 2021-ci ildə də qorunub saxlanması üçün planlaşdırılan tədbirlərə ayrılan maliyyə vəsaitləri deputat həmkarlarım tərəfindən müsbət qiymətləndirilmişdir.

2021-ci ilin dövlət büdcəsi “Büdcə sistemi haqqında” Qanunun tələblərinə uyğun hazırlanmış, ictimai müzakirələr üçün açıq dərc edilmişdir. Kütləvi informasiya vasitələrində, televiziya da çıxış edən millət vəkilləri, ekspertlər 2021-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsini növbəti ildə qarşıda duran çağırışlara, ölkənin təhlükəsizliyinə cavab verən, eyni zamanda, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə xidmət edən bir sənəd kimi qiymətləndirmişlər. İşğaldan azad olunan ərazilərin sürətlə iqtisadiyyatımıza inteqrasiyası üçün büdcədə nəzərdə tutulan imkanları yüksək qiymətləndirmişlər. Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası da büdcə layihəsinə müsbət rəy vermişdir.

Bir daha qeyd etmək istərdim ki, 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin layihəsində büdcə gəlirləri 1 milyard 303 milyon manat artırılaraq 25 milyard 427 milyon manata, xərcləri isə 1 milyard 50 milyon manat artırılaraq 28 milyard 543 milyon manata çatdırılmışdır. Büdcə kəsirinin

3 milyard 116 milyon manat, inflyasiyanın növbəti ildə 3 faiz, ümumi daxili məhsulun növbəti ildə artımının 3,4 faiz, neftin bir barelinin qiymətinin isə 40 dollar nəzərdə tutulması planlaşdırılmışdır.

Ölkənin müdafiə potensialının gücləndirilməsi və Silahlı Qüvvələrin maddi-texniki təminatının daha da yaxşılaşdırılması məqsədi ilə ayrılan xərclər 500 milyon manat, sosialyönümlü xərclər isə 563 milyon manat artırılmışdır. Millət vəkilləri tərəfindən irəli sürülən təkliflər bütövlükdə ölkə iqtisadiyyatının ayrı-ayrı istiqamətlərinin, qeyri-neft sektorunun inkişafı, regionlarda sahibkarlığın inkişafı imkanlarından istifadə edilməsi hesabına gələcəkdə dövlət büdcəsinin qeyri-neft gəlirlərinin artmasına yönəlmişdir. Eyni zamanda, dövlət büdcəsi xərclərinin daha səmərəli istifadə olunması, şəffaflığın artırılması, kölgə iqtisadiyyatına qarşı dövlət başçısı tərəfindən müəyyən edilmiş mübarizənin daha da gücləndirilməsinin zəruriliyi qeyd edilmişdir. Deputat həmkarlarım seçildikləri dairələrdən daxil olan seçici müraciətləri əsasında bir sıra mövcud problemin həlli üçün də təkliflərlə çıxış etmişlər.

Aparılan müzakirələrin yekun nəticəsi kimi, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi büdcə zərfinə daxil olan qanun layihələri ilə bağlı aparılan müzakirələri ətraflı və məhsuldar hesab etmişdir. Hesab edirik ki, üçüncü oxunuşda müzakirə etdiyimiz dövlət büdcəsi layihəsi 2021-ci il üçün ölkəmiz qarşısında duran çağırışlara layiqli cavab vermək və bütün istiqamətlərdə, o cümlədən sosial və təhlükəsizlik istiqamətində dövlət siyasətini həyata keçirmək üçün mühüm maliyyə bazası yaradacaqdır. Bütün bunları nəzərə alaraq, 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin layihəsini Milli Məclisin plenar iclasında üçüncü

oxunuşda da qəbul etmək üçün məqbul hesab edirik. Deputat həmkarlarımdan bu layihəni bir daha dəstəkləmələrini xahiş edirəm. Diqqətiniz üçün minnətdaram.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsi haqqında kimin nə sözü, ya da sualı var?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, bildiyiniz kimi, dövlət büdcəsi 4 gündür, müzakirə olunur və bu müzakirələr zamanı deputatların çıxışlarında bir neçə suallar olmuşdu, məsələlər qaldırılmışdı. Maliyyə naziri hörmətli Samir Şərifov buradadır. Mən Samir müəllimdən xahiş edirəm ki, bütün bu məsələlərə və suallara bir aydınlıq gətirsin. Samir müəllim, buyurun.

S.Şərifov, *Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri.*

Hörmətli xanım Sədr, hörmətli Baş nazir, hörmətli millət vəkilləri, xanımlar və cənablar! Hamımızın böyük şərəflə yaşadığımız tarixi zəfərdən dərhal sonra Milli Məclisə təqdim olunmuş 2021-ci il dövlət büdcəsinin layihəsi Milli Məclisin bütün komitələrində və plenar iclasların 2 oxunuşunda müzakirə olunmuş, əksər millət vəkilləri büdcənin məzmununa dair öz məmnunluqlarını, eyni zamanda, təklif və tövsiyələrini bildirmişlər. Zənnimizcə, zaman kəsiyinin az olmasına baxmayaraq, Milli Məclisdə aparılan müzakirələr fəal, məzmunlu, məhsuldar və bugünkü reallıqları özündə ehtiva etmişdir. Bütün bunlara və ilin son həftəsində gərgin iş qrafikində çalışdıqlarına görə, hörmətli xanım Sədr, Sizə və bütün millət vəkillərinə, xüsusən müzakirələrdə iştirak etmiş hər bir millət vəkilinə dərin təşəkkürlərimizi bildiririk.

Hesab edirik ki, bəzi cari məsələlərlə bağlı səslənən təkliflər istisna olmaqla, dəyərli millət vəkilləri tərəfindən

irəli sürülən təkliflər və tövsiyələr, əsasən, növbəti ilin büdcəsinin layihəsi ilə bağlı aşağıdakı mühüm istiqamətlərə yönəlmişdir.

Birincisi, işğaldan azad olunmuş ərazilərə böyük qayıdışın təmin edilməsi, bərpa, yenidənqurma və quruculuq işlərinin aparılması ilə əlaqədar enerji, kommunal, nəqliyyat infrastrukturalarının yaradılması. Bir çox çıxışlarda öz doğma yurdlarına qayıdacaq vətəndaşlarımızın yaşayışının və işgüzar fəaliyyətinin təşkil edilməsi məqsədi ilə 2021-ci ilin dövlət büdcəsində məqsədli ayrılmış vəsaitin artırılması imkanlarına baxılması fikri səslənmişdir. Bu sahəyə əlavə maliyyə yardımları etmək üçün yerli sahibkarların və xaricdə yaşayan azərbaycanlıların vəsaitinin cəlb edilməsi üçün tədbirlərin görülməsi, vəsaitlərin vahid mərkəzdə cəmlənməsi və idarə olunması ilə bağlı xüsusi mexanizmin yaradılması.

Digər istiqamət dövlətimizin müdafiə qabiliyyətinin, milli təhlükəsizliyinin və ordumuzun hərbi qüdrətinin daha da möhkəmləndirilməsi üçün əlavə vəsaitlərin ayrılması. Üçüncü qrup məsələlər. Zənnimcə, dövlət büdcəsinin sosial yönümlü xərclərinin artırılması hesabına bəzi sosial ödənişlərin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, bəzi ödənişlərin məbləğinin böyük sıçrayışla artırılması üçün əlavə maliyyə mənbələrinin müəyyən edilməsini təklif etmişlər.

Hörmətli millət vəkilləri, bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyev tərəfindən müvafiq sərəncam da imzalanmışdır. Hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdəki infrastrukturalara və bu ərazilərdə vaxtı ilə yaşamış əhaliyə dəymiş ziyanın maliyyə tutumu, görülməli bərpa və yenidənqurma ilə bağlı işlərin həcmi, prioritet ardıcılığı və digər mühüm

məqamların müəyyən edilməsi üçün beynəlxalq ekspertlərin cəlb edilməsi nəzərə alınmaqla, xüsusi dövlət proqramı layihəsinin üzərində işlər sürətlə aparılır. Bütün bu qiymətləndirmələr başa çatdıqdan sonra görülməli işlərin həcmi və real maliyyə tutumu müəyyən olunacaq. Həmin reallıqlar, mövcud maliyyə ehtiyatlarımız və kənarından cəlb edilməsi tələb olunan resurs həcmi, o cümlədən mənbələri müəyyən ediləcəkdir. Bütün bunlarla yanaşı, dövlət rəhbərinin tapşırığı əsasında artıq ölkəmizin iqtisadi orqanları tərəfindən bir sıra beynəlxalq maliyyə institutları ilə məsləhətləşmələr aparılır. Bununla əlaqədar müvafiq hazırlıq işləri artıq başlanılmışdır.

Ölkəmizin milli təhlükəsizliyinin və müdafiə qüdrətinin daha da artırılması. Bu sahə, bildiyiniz kimi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin daim diqqət mərkəzində olub və bu gün də prioritet olaraq qalmaqdadır. Məntiqi olaraq qeyd etmək istərdim ki, təkcə son 5 ildə, 2016–2020-ci illərdə milli təhlükəsizlik və müdafiə xərclərinin dövlət büdcəsi xərclərinin tərkibində xüsusi çəkisi 3,7 faiz bənd artaraq 16,1 faiz təşkil etmiş, mütləq ifadədə isə bu xərclər 5 ildə 2 milyard 393 milyon manat və ya son 5 ildə 2,1 dəfədən çox artmışdır. Büdcə layihəsindən göründüyü kimi, 2021-ci il də bu baxımdan istisna deyil.

Sosial yönümlü xərclərin artırılmasına gəldikdə isə bildirmək istərdim ki, son 5 ildə sosial yönümlü xərclərin büdcə xərclərinin tərkibində xüsusi çəkisi 3,8 faiz bənd, mütləq ifadədə isə 4,9 milyard manat, yaxud 78,2 faiz artmışdır. Bu da hər ötən il üçün orta hesabla 15,6 faiz artım deməkdir. Eyni zamanda, diqqət yetirsək görərik ki, 2021-ci il dövlət büdcəsinin sosial yönümlü xərclərinin artımı 5,3 faiz təşkil etməklə, bütövlükdə, dövlət büdcəsinin xərclərinin artımını 1,5 faiz bənd üstələmişdir. Ölkə

ərazisində icbari tibbi sığortanın tətbiqinin tam başa çatdırılması, koronavirus pandemiyasına qarşı mübarizə tədbirlərinin davam etdirilməsi, ölkədə məşğulluq tədbirləri çərçivəsində sosial müdafiəyə ehtiyacı olan əhali qrupları üçün yeni iş yerlərinin yaradılması tədbirlərinin davam etdirilməsi, yeni tələbə kreditləri proqramlarının, o cümlədən sosial baxımdan həssas ailələrə təhsil haqlarının ödənilməsi, ehtiyac meyarının, yaşayış minimumunun artırılması ilə əlaqədar 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin öhdəlikləri artmaqdadır. Eyni zamanda, onu da nəzərə almaq lazımdır ki, cari 2020-ci il ölkə iqtisadiyyatı üçün sıradan bir il olmamışdır. Pandemiya və pandemiyanın yaratdığı mənfi fəsadlar, – bu fəsadlar bütün dünya ölkələri tərəfindən hiss olunmuşdur, – Azərbaycana da təsir etmişdir. Həmin təsirlərin nəticəsidir ki, dövlət büdcəsinin gəlirləri cari ildə, bildiyiniz kimi, azalmışdır. Yəni ənənəvi gəlirlər, mən ilk növbədə vergi və gömrük daxilolmalarını nəzərdə tuturam. Bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən hörmətli Milli Məclis tərəfindən 2020-ci ilin dövlət büdcəsinin dürüsləşməsi ilə bağlı məsələyə baxılmış və dövlət büdcəmizdə müvafiq düzəlişlər edilmişdir. Yəni qeyd etdiyim odur ki, cari ildə Azərbaycan Respublikası kifayət qədər ağır sosial-iqtisadi problemlərlə üzləşmişdir, amma bu problemləri də böyük məharətlə həll etməyə nail olmuşdur.

Bununla yanaşı, bildiyiniz kimi, 44 gün ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusu erməni işğalçılarını darmadağın etmiş və əzəli Azərbaycan torpaqlarının işğalına son qoymuşdur. Bütün bu prosesləri biz nəzərə almalıyıq. 2021-ci ildə dövlət büdcəsinin

qarşısında duran əsas prioritet məsələ Qarabağın yenidən qurulması, Qarabağın Azərbaycan iqtisadiyyatına reintegrasiyasının təmin edilməsidir. Bunları nəzərə alaraq, əlavə gəlir mənbələrinin əksəriyyəti dövlət büdcəsinin gəlirlərinə cəlb edilmişdir.

Bununla yanaşı, məlumat verildiyi, dövlət büdcəsinin layihəsindən də görüldüyü kimi, büdcə kəsirinin artımı da həyata keçirilmişdir. Yəni büdcə kəsiri genişlənməmişdir. Bunları nəzərə alaraq, 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin gəlirlərinin və onun kəsirinin artırılması üçün, zənnimizcə, son hədlər tətbiq olunmuşdur. Eyni zamanda, əlavə gəlir mənbələri müəyyən etmədən dövlət büdcəsinin xərclərinin artırılması büdcə dayanıqlılığını və ölkənin makroiqtisadi sabitliyi üçün müəyyən təhdidlər yarada bilər.

Hörmətli millət vəkilləri, son illərin hökumət və parlament arasındakı müsbət təcrübəsinə istinadən bir daha qeyd etmək istərdim ki, dövlət büdcəsinin layihəsinin müzakirəsində iştirak etmiş hökumət üzvləri tərəfindən millət vəkillərinin səsəndirdikləri təkliflərin hamısı nəzərdən keçirilir. Milli Məclisdə dövlət büdcəsi ilə bağlı hər müzakirədən sonra hökumət tərəfindən aidiyyəti dövlət orqanlarına müvafiq tapşırıqlar verilib və bunun əsasında hörmətli millət vəkillərimizin bütün sorğuları, təklifləri və tövsiyələri cavablandırılıb. Eyni zamanda, qeyd etmək istərdim ki, qaldırılan məsələlərin real maliyyə tutumu bir daha öyrənildikdən sonra mərhələli qaydada onların bəzilərinin müsbət həlli üçün 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin cari və əsaslı xərcləri hesabına təmin edilməsi də nəzərdə tutulur. Qaldırılan məsələlərin bəziləri isə növbəti illərin dövlət və icmal büdcələrində öz əksini tapacaqdır.

2020-ci il Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhürə cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Vətən

Müharibəsində qazandığımız parlaq zəfəri qarşıdan gələn 2021-ci ildə də ölkəmizin bütün aparıcı sahələrində davam etdirməklə iqtisadiyyatın dayanıqlı əsaslarla inkişaf etdirilməsi, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa və yenidənqurma işlərinin vüsət alması, xalqın rifahının və dövlətimizin hərbi qüdrətinin daha da artırılması əzmindəyik. Pandemiyanın dünya dövlətləri kimi, Azərbaycan üçün də yaratdığı çətinliklərə baxmayaraq, hər birimiz tutduğumuz vəzifədən və siyasi mənsubiyyətimizdən asılı olmayaraq, qarşıya qoyulmuş bu şərəfli və heç də asan olmayan vəzifələrin uğurla yerinə yetirilməsi üçün yorulmadan çalışmalıyıq.

Çıxışımın sonunda, hörmətli millət vəkilləri, sizləri 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsinə səs verməyə dəvət edirəm. Fərsətdən istifadə edərək, hörmətli xanım Sədr, Sizi və millət vəkillərini 31 dekabr – Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü və Yeni ilin gəlişi münasibəti ilə təbrik edir, dövlətimizin daha da qüdrətlənməsi və xalqımızın firavan gələcəyi naminə fəaliyyətinizdə uğurlar diləyirəm. Diqqətinizə görə minnətdaram.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Samir müəllim. Hörmətli həmkarlar, mən görürəm, Sabir Rüstəmخانlı yazılıb. Sabir müəllim, biz az gec yazıldınız. Ancaq sözünüz varsa, buyurun.

S.Rüstəmخانlı. Təşəkkür edirəm. Hörmətli Sədr, hörmətli Məclis, hörmətli hökumət üzvləri. Mən də öz növbəmdə, yəqin ki, bu il axırını iclasımızdır, həm millət vəkili həmkarlarımı, həm də burada iştirak edən hökumət üzvlərini qarşıdan gələn Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü və yeni təqvim ili münasibəti ilə ürəkdən təbrik edirəm.

Bizim hörmətli maliyyə nazirimiz həm buradakı məru-

zəsində, həm də bugünkü yekun çıxışında, əslində, çox yüksək səviyyədə həm ilin ümumi mənzərəsini, həm ölkədə gedən ictimai-siyasi prosesləri, həm maliyyə imkanlarını, həm də görülən işləri Məclisə çatdırdı. Bir şeyi qeyd etməliyəm, çünki nə qədər böyük işlər biz görsək də, amma Qarabağ müharibəsinin taleyini həll edən qəhrəman əsgərlərimizin, igidlərimizin yaşadıkları yerləri, yurdları, onların ailələrini, onların şəraitini yaddan çıxara bilmərik.

Mən burada hörmətli Baş nazirimiz Əli müəllimin iştirakından istifadə edib 2 məsələyə qısaca toxunmaq istəyirəm. Birinci, mənə elə gəlir ki, müəyyən bir dövrdə Azərbaycanda gedən nə isə yanlış bir meyl olub. Nəyə görəsə elə hesab ediblər ki, ümumiyyətlə, bu millətə kitab və ya mədəniyyət lazım deyil. Bizim dağ kəndlərində, rayonlarımızda mədəniyyət ocaqlarını çox ciddi şəkildə ixtisar ediblər. Kitabxanalar bağlanıb, kitab dükənləri yoxdur. Kitablarda rayonlara getmir. Əsas oxucu kütləsi oradadır. Oxumayan bir millətin gələcəyi necə ola bilər? Ona görə mən xahiş edirəm, bu məsələyə diqqət yetirsinlər. Hansı yollarsa bu kitabxana sistemi, heç olmasa, qalan hissəsi qorunub saxlanmalıdır. Bu, bir.

İkincisi, keçən dəfə mən qısaca dedim. Neftçala mənim seçildiyim, qaz çıxarılan bir rayondur. Qaz gəlib kəndlərin böyründən keçir, amma kənd qazsızdır. Bunu biz millətə izah edə bilmirik. Məsələn, bu dövlətin müstəqilliyində rolu, zəhməti olmuş bizim böyük xalq şairimiz Xəlil Rza Ulutürkün kəndi, Pirəbbənin böyrü-başındakı kəndlərin çoxu qazlaşdırılıb, bu kəndin qazı yoxdur. Bu camaata nə cür deyəsən? Bu insan bu boyda zəhmət çəkib ki, onun buradakı qohum-əqrəbaları qazsız qalsın? Birinci ildir, nə qədər ayıb da olsa, üzr istəyirəm, bunu məcburam deməyə, bu Məclisdə Yardımlı rayonunun Hamar kəndindən

2 millət vəkili var – mən və Musa Qasımlı. Qaz xətti keçir, bizim kənddən 3 kilometr arası var, əsas kəndlərə çəkilib. Bu 3 kilometrini neçə ildir deyirik, hə, planlaşdırılıb, sxemi çəkilib. 3 kilometr nədir? Kilometr yarımı bir millət vəkilinə düşür, o biri kilometr yarımı da o birinə. Bunu çəkdirmək mümkün deyil? İmkan versinlər, onda camaat özü hansısa bir maliyyə vəsaiti ilə çəksin. O nadir meşələrdir, Qarabağın meşələri kimi meşələrdir, məhv olub gedib. O 3 kilometrini çəkdirmək büdcəyə yük olmaz. Mən xahiş edirəm, Əli müəllim, bunu nəzarətə götürəsiniz.

Hörmətli cənab Prezidentimiz rayonda olanda mən bir kəlmə dedim ki, o kəndlərin yolu yoxdur. Bir sərəncamla 8 kəndə yol çəkildi, indi camaatın yol məsələsi həll olunub. Qoy, bu qaz məsələsi də həll olunsun ki, o meşələr qırılmasın.

Təşəkkür edirəm, Sahibə xanım, vaxt verdiniz. Mən bunu deməliyəm. Güman edirəm ki, büdcəyə o qədər də ağırlıq salmaz. Amma həll olunsun. Mən camaata, el-oba-ya cavab verə bilmirəm ki, neçə illərdir, millət vəkiliyəm, öz kəndinə qaz çəkdirə bilməyən millətin dərini necə həll edə bilər? Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Sabir müəllim. Ancaq qeyd edim ki, Sabir müəllim, dediniz, bu gün axırıncı iclasımızdır. Xeyr, bizim sabah da iclasımız olacaq. Siz deyirsiniz, qaldırılan məsələlər illər boyu həllini tapmayıb, ancaq düşünürəm ki, bir çox məsələlər həllini tapıb. 3 kilometrlik qaz xətti də həllini tapar. Sağ olun.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, etiraz etmirsənsə, mən 2021-ci il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsini üçüncü oxunuşda səsə qoyuram. Xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.32 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	3
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, dövlət büdcəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, indi isə biz gündəliyin 2-ci məsələsinə keçirik. Bu məsələ Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri hörmətli Musa Quliyevə söz verirəm. Musa müəllim, buyurun.

M.Quliyev, *Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri.*

Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım. Hörmətli cənab Baş nazir, hörmətli hökumət üzvləri, hörmətli millət vəkili həmkarlarım. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında həm birinci oxunuşda, həm də ikinci oxunuşda ətraflı məlumat verilmişdir. Bu, etibarlı bir büdcədir. Bu büdcə imkan verəcək ki, gələn il aztəminatlı vətəndaşlarımız, pensiyaçılarımız, əlillərimiz, sosial müavinət alan digər kateqoriyadan olan vətəndaşlarımız daha təminatlı şəraitdə yaşasınlar. İstər müavinətlərin, istərsə də pensiyaların artım tempi inflyasiyanı üstələyir. Ona görə də bu, imkan verəcək ki, gələn il vətəndaşlarımızın sosial təminatı daha da yaxşılaşsın.

Burada qaldırılan məsələlər həm komitədə, həm də müvafiq icra hakimiyyəti orqanında ətraflı müzakirə olunubdur. Yəqin ki, hörmətli əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil müəllim Babayev bu məsələlər barədə ətraflı məlumat verəcək. Mən bu məsələlərə toxunmaq istəmirəm. Amma burada bir fikri söyləmək istəyirəm.

Hörmətli millət vəkillərimizin əksəriyyəti müharibə veteranlarının, xüsusi ilə zəfər müharibəsi veteranlarının sosial müavinətlərinin artırılması və onların, ümumiyyətlə, sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi barədə məsələlər qaldırdılar. Təbii ki, bu məsələlər hökumətimizin diqqət mərkəzindədir. İndiyə qədər bu kateqoriyadan olan insanlarla bağlı lazımi sosial müdafiə tədbirləri görülür. Bunların çeşidi olduqca çoxdur. Bu tədbirlər bundan sonra da həyata keçiriləcəkdir. Amma mən bir məsələni vurğulamaq istəyirəm ki, biz bundan sonrakı çıxışlarımızda da, təbliğatımızda da, əsasən, aktiv sosial müdafiə tədbirlərini önə çəkməliyik. Bu insanların əksəriyyəti, demək olar ki, hamısı gənc, əmək qabiliyyətli yaşda olan insanlardır və veteranlarımızın çoxu, o cümlədən 44 günlük zəfər müharibəsində qəhrəmanlıq göstərən insanların çoxu əmək qabiliyyətli gənc insanlardır. Mən hesab edirəm ki, onların bundan sonra sosial müdafiəsi üçün daha çox yeni iş yerləri ilə, yüksək maaşla təmin olunmalarına, özünüməşğulluq proqramlarına, o cümlədən özəl sektorda daha çox işə cəlb olunmalarına üstünlük verilməlidir. Bu istiqamətdə tədbirlər görülsə, daha uyğun olar və hökumətin də bu sahədə proqramları vardır.

Bir daha hər iki oxunuş zamanı qanun layihəsinin müzakirəsində iştirak edən və layihəni dəstəkləyən deputat həmkarlarıma təşəkkür edirəm. Layihəni üçüncü oxunuşda da dəstəkləməyinizi xahiş edirəm. Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim. Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsi barədə kimin sözü var? Xahiş edirəm, diqqətli olun, sonra gec yazılmayın. Kimin sözü varsa, indidən yazılsın. Heç kimin sözü yoxdur. Onda mən əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri hörmətli Sahil Babayevdən xahiş edəcəyəm. Sahil müəllim, bəzi məsələlərlə bağlı burada suallar var idi, xahiş edirəm, aydınlıq gətirəsiniz.

S.Babayev, Azərbaycan Respublikasının əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri.

Təşəkkür edirəm, Sahibə xanım. Hörmətli millət vəkiləri, hörmətli xanımlar və cənablar. Bu bir neçə gün ərzində qaldırılan sualları bir sıra istiqamətlər üzrə ümumiləşdirmişik. İstəyirəm, sizə onların əsasında məlumat verim.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsi hazırlanarkən, əlbəttə ki, ilk növbədə əhalimizin sosial müdafiəsi və sosial təminatı əsas götürülüb. Bu çərçivədə ən önəmli kontingentimiz, ən önəmli insanlarımız olan şəhid ailələrimizə, müharibə əlillərimizə dəstək tədbirləri xüsusi olaraq əhatə olunmuşdur. Mən vurğulamaq istəyirəm ki, şəhid ailələrinin, müharibə əlillərinin, müharibə iştirakçılarının sosial müdafiəsi, həm aktiv, həm də passiv müdafiə tədbirləri cənab Prezidentin daim birbaşa diqqətində, nəzarətindədir. Bu istiqamətdə silsilə addımlar atılır. Bilirsiniz ki, ötən il böyük sosial paket həyata keçirildi. O paket çərçivəsində bu kateqoriyadan olan insanlar üçün müavinətlər, təqaüdlər orta hesabla iki dəfə artırıldı. Bu il də cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə təqdim edilmiş islahatlar paketində bu insanlara dəstəyin daha da artırılması nəzərdə tutulub.

Xüsusi olaraq mənzil və avtomobil təminatı proqramına toxunmaq istəyirəm ki, bu məsələ ilə bağlı bir sıra

deputatlarımız fikirlərini bildirmişdilər. Bu günədək artıq 9 mindən artıq mənzil, 7 mindən artıq avtomobil bu kateqoriyadan olan insanlara təqdim edilibdir. Bu proses davamlıdır. Cari il ərzində artıq 1400 mənzil və fərdi ev şəhid ailələrimizə, müharibə əlillərimizə təqdim edilmişdir, o cümlədən sabah yenə də növbəti açılış mərasimidir və bu il üçün planlaşdırılan 1500 mənzil və fərdi evin, 300-dən artıq avtomobilin bu kateqoriyadan olan vətəndaşlarımıza təqdim edilməsi planlaşdırılır. Növbəti dövrlərdə də bu proqram davam edəcəkdir və cənab Prezident bununla bağlı öz fikirlərini bizim müharibə iştirakçılarımızla, yaralı əsgərlərimizlə görüşündə bildiribdir. Bu siyasət davamlıdır və yenə də uğurla və qısa bir müddət ərzində həyata keçiriləcəkdir.

Əlavə olaraq maarifləndirmə ilə bağlı mən xüsusi vurğulayım ki, həm mətbuatda, həm sosial şəbəkələrdə, həm də nazirliyin saytında xüsusi bir bölmə yaradılaraq şəhid ailələrinin, müharibə əlillərinin, müharibə veteranlarının, müharibə iştirakçılarının bütün hüquqları, imtiyazları, onlara təqdim olunan aktiv və passiv tədbirlər barədə geniş məlumat təqdim edilmişdir. Eyni zamanda, bu məlumatlar da kütləvi informasiya vasitələrində və sosial şəbəkələrdə geniş yayılmışdır.

Suallardan biri pensiya sistemi, insanlarımızın pensiyaya daxil olmaları üçün müəyyən qədər yüngülləşdirilmələrin aparılması ilə bağlı idi. Bununla bağlı xüsusi ilə vurğulayım ki, ötən il biz çox böyük bir islahat həyata keçirdik. Cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə 2006-cı ilədək pensiya yaşı tamam olan vətəndaşlarımıza böyük bir sığorta stajı, sığorta amnistiyası hədiyyə edildi. Bunun nəticəsində bir çox insanlarımızın birbaşa pensiya sisteminə daxil olmaq hüququ yarandı. Bu da, əlbəttə ki,

ən böyük addımlardan biri idi. Sığorta stajı pensiyaya daxil olmaq üçün 2 ana şərtəndən biridir. Bu istiqamətdə xüsusən 1990-cı illərdə müqaviləsiz və uçotsuz işləyənlərin problemlərinin əhatə olunması üçün addım atıldı. Bu da digər yüngülləşdirmələrlə yanaşı, pensiya sisteminin əhatə dairəsini daha da genişləndirdi.

Qənaət edilən vəsaitlə bağlı sual qoyulmuşdu. Cari il ərzində 250 milyon manatlıq vəsaitə qənaət edilmişdir. Burada bir sıra amillər vardı. Həm yığımların artması, həm də pensiya sistemində olan əsassız və saxta pensiya işlərinin ləğv edilməsi və optimallaşdırılması. Bunların nəticəsində əldə olunan 250 milyon manat vəsaitin necə istifadəsi məsələsi qoyulmuşdu. Bu vəsait yenə də əhalimizin sosial təminatı, sosial müdafiəsinə yönəldildi. Bilirsiniz, bu il yaşayış minimumu səviyyəsində olan 190 manatlıq ödənişin böyük bir hissəsi, 200 milyon manatdan çoxu məhz bu qənaətlər hesabına ödənildi. Bu vəsaitlər qənaət edildikdə hər hansı digər proqramlara istifadə olunmur, yenə də birbaşa bu kateqoriyadan olan insanların sosial təminatına, sosial müavinətlərinə yönəldilir.

Son olaraq reabilitasiya ilə bağlı məsələlər qaldırılmışdı. Burada da hökumət tərəfindən çox geniş və əhatəli iş aparılır. Təkcə bu il ərzində 6 reabilitasiya mərkəzi tam şəkildə təmir olunaraq, yenidən qurularaq vətəndaşlarımızın istifadəsinə verilibdir. Bunlar Xaçmazda, Lənkəranda, Şəkiddə, Şirvanda və Göygöldə istifadəyə verilən reabilitasiya mərkəzləridir. Bu gün Sumqayıtda reabilitasiya mərkəzinin açılışı olacaq. Qısa müddət ərzində, yəni yanvar ayında artıq Şağanda növbəti reabilitasiya mərkəzinin, eyni zamanda, növbəti ilin birinci rübündə Qəbələ, Şəmkir və Şamaxıda sosial xidmət müəssisələrinin və reabilitasiya mərkəzlərinin istifadəyə verilməsini planlaş-

dırırıq. Yəni reabilitasiya şəbəkəsi genişlənilir. Əliliyi olan şəxslərimiz üçün reabilitasiya, sosial-psixoloji və eyni zamanda, bir sıra hallarda məşğulluqla bağlı peşə reabilitasiyasının təmin edilməsi əsas hədəflərimizdən biridir. Əlbəttə ki, işğaldan azad olunan ərazilərimizdə də bu şəbəkə olacaqdır. Bizim böyük qaydıış, şəhərsalma planımıza uyğun olaraq, bu ərazilərimizdə də bütün sosial infrastruktur ən yüksək səviyyədə qurulacaqdır.

Yekunda, mən də bütün deputatlarımızı qarşıdan gələn Yeni il bayramı münasibəti ilə təbrik edirəm. Çıxışlar zamanı verilən dəstəyə, söylənilən xoş sözlərə görə öz minnətdarlığımı bildirirəm. Əmin olduğumu bildirirəm ki, sizlərin dəstəyi ilə növbəti ildə də əhalimizin sosial müavinəti, sosial müdafiəsi, sosial təminatı baxımından bütün zəruri işləri görə biləcəyik. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Sahil müəllim. Hörmətli həmkarlar, beləliklə, mən Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsi haqqında qanun layihəsini üçüncü oxunuşda səsə qoyuram. Xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.43 dəq.)
Lehinə	86
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	87
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, siz də məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, növbəti məsələyə keçirik. Bu, 3-cü məsələdir. İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında qanun layihəsidir. Məsələyə dair, Musa müəllim, mən yenə də Sizdən xahiş edirəm, məlumat verin. Buyurun.

M.Quliyev. Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım. Hörmətli millət vəkilləri, İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi həm birinci, həm də ikinci oxunuşda istər komitədə, istərsə də Milli Məclisin plenar iclasında ətraflı müzakirə olunmuşdur. Deyilən təkliflər həm komitəmizdə, həm də aidiyyəti üzrə nazirlikdə baxılır. İnşallah növbəti büdcədə o deyilən təkliflərimiz də nəzərə alınacaqdır.

Bir daha xatırlatmaq istəyirəm ki, gələn il İşsizlikdən sığorta fondunun büdcəsi 157 milyon 800 min manata yaxın bir vəsait planlaşdırılır. Bu da cari ildəkindən 6 milyon 500 min manat çoxdur. Planlaşdırılan vəsaitin yarısından çoxu, 70 milyon manatı məhz özünüməşğulluq proqramlarının genişləndirilməsinə sərf olunacaqdır. Onu da deyim ki, özünüməşğulluq proqramı hökumətimizin son illərdə qəbul etdiyi sosial müdafiə və məşğulluq sahəsində ən uğurlu proqramlardan biridir. Artıq 4 ilə yaxındır ki, bu proqram işləyir və ildən-ilə də proqrama cəlb olunan insanların sayı artır. Gələn il nəzərdə tutulur ki, bu proqrama 16 minə yaxın vətəndaşın, yəni, əslində, 16 minə yaxın ailə deməkdir, 16 minə yaxın ailənin öz məşğulluğunu təmin etməsi deməkdir. Şübhəsiz ki, burada da müharibə veteranları, şəhid ailələri, Qarabağ müharibəsinin əlilləri və digər sosial müdafiəyə ehtiyacı olan kateqoriya insanlar üstünlük təşkil edəcəklər.

Deyilənləri nəzərə alaraq, xahiş edirəm ki, əvvəlki iclaslarımızda olduğu kimi, bu iclasda da qanun layihəsini

dəstəkləyəsiniz. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim. Bu qanun layihəsinə, Tahir müəllim, sizin komitənizdə də baxılıb. Əlavəniz varmı?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Yoxdur. Hörmətli həmkarlar, kimin sözü və ya sualı var?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Yoxdur. Çox sağ olun. Beləliklə, mən məsələni səsə qoyuram. Xahiş edirəm, İşsizlikdən sığorta fondunun 2021-ci il büdcəsi haqqında qanun layihəsinə üçüncü oxunuşda münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.46 dəq.)
Lehinə	85
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	86
Nəticə: Qəbul edildi	

Buyurun, Şakir müəllim.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, biz gündəliyin 4-cü məsələsinə keçirik. Bu məsələ Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında qanun layihəsidir. Qanun layihəsini Tahir Mirkişili təqdim edəcək. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun. Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar. Təqdim olunan qanun layihəsində ölkə üzrə

yaşayış minimumunun 190 manatdan 196 manata, əmək qabiliyyətli əhali üçün 201 manatdan 207 manata, pensiyaçılar üçün 157 manatdan 162 manata, uşaqlar üçün isə 170 manatdan 175 manata qədər artırılması təsbit olunmuşdur. Qeyd edim ki, Azərbaycanda yaşayış minimumu sosial siyasətin dərinləşməsi və iqtisadi tənzimləmə vasitəsi kimi istifadə olunur.

Hörmətli Sədr, birinci və ikinci oxunuşlarda qanun layihəsinin məzmununa və rəqəmlərə hər hansı təsiredici təklif daxil olmadığına görə, qanun layihəsini səsə qoymağınızı xahiş edərdim. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Tahir müəllim, çox sağ olun. Bu qanun layihəsinə Əmək və sosial siyasət komitəsində də baxılıb. Musa müəllim, Sizin əlavəniz varmı?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Yoxdur. Təşəkkür edirəm. Mən baxıram ki, yazılanlar var. Fazil Mustafa. Buyurun, Fazil müəllim.

F.Mustafa. Çox təşəkkür edirəm, hörmətli xanım Sədr. Mən qısaca dünən qaldırdığım məsələ ilə bağlı istəyirəm, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinə sual ünvanlayam ki, yaşayış minimumu 196 manat nəzərdə tutuldu. Mümkündürmü ki, əgər pandemiya dövrü davam edəcəksə, – yəni irəlində hələ bu ehtimallar var, – əhaliyə yardımı yaşayış minimumuna çatdıraq. Yaxud ondan bir neçə məbləğ yuxarı edək. Çünki yenə də söyləyirəm ki, ən azı termin olaraq əhaliyə edilən yardımın yaşayış minimumu səviyyəsində olması vacibdir. Bu, mənə elə gəlir ki, səslənişdə də siyasi baxımdan daha doğru olardı.

Bir də, bu yardımların verilməsi ilə bağlı da çoxsaylı müraciətlər alırıq və xeyli insan hansısa bir səbəbdən yenə də ala bilmir. Bunun üzərində də, hesab edirəm ki, nəzarət mexanizmi gücləndirilməlidir. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun. Sahil müəllim, sözlünüz var?

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Buyurun.

S.Babayev. Çox sağ olun, xanım Sədr. Mən belə başa düşürəm ki, söhbət hər halda birdəfəlik ödəmədən gedir. Birdəfəlik ödəmə bu il üçün məhz yaşayış minimumu məbləğində ödənilirdi. Əlbəttə, ümidvarıq ki, növbəti il ərzində bizi sərtləşdirilmiş karantin rejimləri gözləməyəcəkdir. Əgər belə bir hal baş verərsə, əlbəttə ki, bu da hökumətdə müzakirə olunacaqdır. İcra ilə bağlı, hesab edirəm ki, bütün araşdırmalar, həm sənədlərin qəbulu, həm qiymətləndirmə, həm də ödənişlər elektron sistemlər üzərindən həyata keçirilir və elektron sistem üzərindən vətəndaşın hüququ yaranırsa, o hüquqlar təmin edilir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Sahil müəllim. Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, 2021-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında qanun layihəsinə üçüncü oxunuşda münasibət bildirin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri

(saat 11.49 dəq.)

Lehinə	81
Əleyhinə	2
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Beləliklə, qanun layihəsi qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, növbəti məsələ 5-ci məsələdir.

Azərbaycan Respublikasında 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında qanun layihəsi. Biz bu layihəni müzakirəyə çıxarıyıq və məsələyə dair, Musa müəllim, buyurun, Siz məlumat verin.

M.Quliyev. Çox sağ olun. Hörmətli xanım Sədr, hörmətli millət vəkilləri, ünvanlı dövlət sosial yardımının təmin edilməsi məqsədi ilə müəyyən olunan ehtiyac meyarının həddi gələn il üçün 170 manat məbləğində nəzərdə tutulur ki, bu da cari ildəkindən 10 manat, yaxud 6,2 faiz çoxdur. Layihənin mətnində və rəqəmlərdə heç bir dəyişiklik olmamışdır. Birinci, ikinci oxunuş zamanı heç bir təklif daxil olmamışdır. Ona görə də, xahiş edirəm, üçüncü oxunuşda da hörmətli millət vəkilləri layihəni dəstəkləsinlər. Təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Sağ olun, Musa müəllim. Hörmətli həmkarlar, bu qanun layihəsinə İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində də baxılıb. Tahir müəllim, sözünüz, əlavəniz var?

Yerdən. *(Eşidilmir.)*

Sədrlik edən. Yoxdur. Çox sağ olun. Kimin sözü, sualı var? Yoxdur. Təşəkkür edirəm. Hörmətli həmkarlar, 2021-ci il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında qanun layihəsini üçüncü oxunuşda səsə qoyuram. Xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri

(saat 11.51 dəq.)

Lehinə	81
Əleyhinə	2
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, 6-cı məsələyə keçirik. Bu, “Büdcə sistemi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün, Tahir müəllim, mən yenə də Sizə söz verirəm. Buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun. Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar. Əslində, qanun layihəsinə təklif olunan dəyişiklik texniki bir dəyişiklikdir. Bildiyiniz kimi, cənab Prezidentin fərmanı ilə Azərbaycanda 2019-cu ildən etibarən Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun təşkilati-hüquqi forması dəyişdiyindən qanunda “müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun)” əvəzinə “Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun” ifadəsinin yazılması təklif olunur. Bu da, əslində, müvafiq siyasətin həyata keçirilməsi baxımından düzgün hesab edilmişdir. Səsə qoymağınızı xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Heç kimin sözü, sualı yoxdur, eləmi? Təşəkkür edirəm. Beləliklə, hörmətli həmkarlar, bizim “Büdcə sistemi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə üçüncü oxunuşda münasibət bildirməyimiz lazımdır. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri

(saat 11.52 dəq.)

Lehinə	83
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	85
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, Siz də məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs verilmişdir.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin 7-ci, 8-ci və 9-cu məsələləri mahiyyətə bir-biri ilə bağlı olan qanun layihələridir. Gündəliyin 7-ci məsələsi “Sosial sığorta haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir, gündəliyin 8-ci məsələsi “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir, gündəliyin 9-cu məsələsi isə “Sosial müavinətlər haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Odur ki, icazənizlə, mən Musa müəllimdən xahiş edirəm, bu 3 layihə haqqında ümumi bir məlumat versin. Biz birgə müzakirə keçirəcəyik, ancaq həmişə belə hallarda olduğu kimi, qanun layihələrini ayrı-ayrı səsə qoyacağıq. Musa müəllim, buyurun.

M.Quliyev. Çox sağ olun, hörmətli Sahibə xanım. Çox doğru vurğuladınız ki, bu 3 məsələ bir-biri ilə bağlı məsələlərdir. Cənab Prezidentin “Sosial müdafiə sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” 2019-cu il 30 dekabr tarixli Fərmanından irəli gələn məsələlərdir. “Sosial sığorta haqqında” Qanunda olan dəyişiklik Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun icra hakimiyyəti orqanı statusunun dəyişdirilərək publik hüquqi şəxsə çevrilməsi ilə bağlı adının dəyişdirilməsi ilə əlaqədardır.

Digər iki qanunda olan dəyişikliklərin əsas mahiyyəti pensiya təyinatında sosial sığorta prinsiplərinin gücləndirilməsi, bəzi kateqoriya şəxslər üçün nəzərdə tutulan pensiya əlavələrinin və sosial müavinət növlərinin Prezident təqaüdünə birləşdirilməsi, sığorta stajı sahəsində

güzəştlərin daha iki il müddətində artırılması, pensiya təyinatının elektronlaşması istiqamətində islahatların dərinləşdirilməsi yolu ilə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə nail olmaqdır.

Hər 3 qanun layihəsi mütərəqqi pensiya və sosial müavinət sistemində yeniliklərə imza atan qanun layihələridir və əhalinin sosial təminatını daha da gücləndirməyə imkan verəcəkdir. Birinci və ikinci oxunuşlarda bu məsələlər çox geniş müzakirə olunubdur və millət vəkillərinə də təşəkkürümü bildirirəm ki, deyilən məsələlərin hamısı dəstəklənibdir. Üçüncü oxunuşda da qanun layihəsini dəstəkləməyinizi xahiş edirəm. Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Musa müəllim. Sabir Rüstəmxanlı. Sabir müəllim, sözünüz var, buyurun.

S.Rüstəmxanlı. Təşəkkür edirəm, hörmətli Sədr. Mən xırda bir məsələni qeyd etmək istəyirəm. Əslində, xırda deyil, camaatın birbaşa gündəlik qayğıları ilə bağlıdır. Son günlərdə mənə bir neçə rayondan yeni il ərəfəsində zənglər gəlir. Bu zənglər onunla bağlıdır ki, bir çox iri kəndlərdə bankomatlar qoyulub, amma bir-iki aydır, o bankomatlara pul qoyulmur. Bu əmək pensiyasının ayrılması bir, o pensiyanı bankomatdan götürmək isə ikinci bir qayğıdır. Camaat sıraya düzülür, mən müşahidə etdiyimə görə deyirəm.

Bu bankomatların yəqin bir xidmət sistemi var. Kim isə onlara xidmət edir. Əgər bunlar qoyulubsa, bunlara xidmət olsun. Hələ mən onu demirəm ki, 20, 30 min əhalisi olan bəzi bölgələrdə, rayonlarda, kəndlərdə bankomat, ümumiyyətlə, yoxdur. Camaat rayon mərkəzinə 30–40 kilometr yol gedir, gəlib görür, orada da bankomatda heç nə yoxdur, təzədən bu yolu geri qayıdır. Bankomat aparatının telefonu yoxdur ki, ona zəng vurub desin, sənə pul

qoydular, yoxsa yox. Yenə gəlir, yenə gedir. Bu məsələ birdəfəlik həll olunmalıdır. Camaat narazı salınır. Bunu onsuz da dövlət verir, heç olmasa alınması qaydasına düşsün ki, camaat narazı qalmasın. Xahiş edirəm, bizim hökumətimiz bunu nəzərə alsın.

Sədrlik edən. Sağ olun, Sabir müəllim. Sabir müəllim, dəqiq məlumatı, xahiş edirəm, Siz katibliyə verin. Hansı kəndlərdədir, hansı rayondadır, ümumi olmasın. Bir də, bundan əvvəl şəhid ailəsi ilə bağlı Siz bir məsələ qaldırdınız ki, şəhid ailələrinə kömək olunmur. Mən onda Sizdən xahiş etdim ki, bizə dəqiq məlumat verin. Xahiş edirəm, iclas qurtarmamış o məlumatı katibliyə çatdırın.

Yerdən. (*Eşidilmir.*)

Sədrlik edən. Çox hörmətli Sabir müəllim, mən, sadəcə, Sizdən xahiş edirəm, həmin o məlumatı verin, biz də hökumət üzvlərinə çatdıraq. Çox sağ olun.

Hörmətli həmkarlar, heç kimin daha sözü, sualı yoxdur və ona görə də mən, xahiş edirəm, “Sosial sığorta haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.58 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	1
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun layihəsi üçüncü

oxunuşda qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, növbəti qanun layihəsini, yəni “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini mən üçüncü oxunuşda səsə qoyuram. Xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.59 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	85
Nəticə: Qəbul edildi	

Sizdə vəziyyət necədir?

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun layihəsi də qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, “Sosial müavinətlər haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə üçüncü oxunuşda münasibət bildirin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 11.59 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	1
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, bununla da büdcə zərfinə daxil olan bütün qanun layihələri üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin növbəti iki məsələsi Milli Məclisin qərar layihələridir. Gündəliyin 10-cu məsələsi Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2021-ci il üçün xərclər smetası, gündəliyin 11-ci məsələsi isə Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının 2021-ci il üçün xərclər smetası ilə bağlıdır. Qanunvericiliyə uyğun olaraq, bu qərar layihələri dövlət büdcəsi ilə eyni vaxtda qəbul edilməlidir və xatırlatmaq istəyirəm ki, biz həmin layihələri dekabrın 25-də müzakirə etmişdik. Beləliklə, hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, Milli Məclisin 2021-ci il üçün xərclər smetası haqqında qərar layihəsinin qəbul edilməsinə münasibət bildirin. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.00 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, buyurun.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, Hesablama Palatasının 2021-ci il üçün xərclər smetası haqqında qərar layihəsinin qəbul edilməsinə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.01 dəq.)
Lehinə	86
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	86
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, 4 gün ərzində bizim iclasımızda iştirak etdiklərinə görə hökumət üzvlərinə mən sizin adınızdan təşəkkür edirəm. Hörməti cənab Baş nazir və hökumət üzvləri, dövlət büdcəsinin və digər büdcə sənədlərinin icrasında sizə uğurlar arzulayırıq. Sağ olun.

Mən xahiş edəcəyəm, Əli müəllim, Siz 5 dəqiqə davam edin.

*Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Sədrinin
birinci müavini Əli Hüseynli sədrlik edir*

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, gündəliyin 12-ci məsələsi “Gömrük orqanlarında xidmət haqqında” Əsasnamədə dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Təqdim etmək üçün söz İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Mahir Abbaszadəyə verilir. Buyurun, Mahir müəllim.

M.Abbaszadə, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü.*

Çox sağ olun, Əli müəllim. Siz də qeyd etdiyiniz kimi, “Gömrük orqanlarında xidmət haqqında” Əsasnamədə dəyişiklik artıq üçüncü oxunuşdadır. Xatırlatmaq istəyirəm ki, birinci oxunuşda bəzi həmkarlarımız tərəfindən suallar da olmuşdu. Suallar komitə sədri Tahir Mirkişili və

mənim tərəfindən cavablandırılmışdır. Ötən müddət ərzində komitəmizə deputat həmkarlarımız tərəfindən heç bir irad və təklif daxil olmamışdır. Səsə qoymağınızı xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Hörməti həmkarlar, xahiş edirəm, qanun layihəsinə üçüncü oxunuşda münasibət bildirəsiniz.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.03 dəq.)
Lehinə	79
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri
Sahibə Qafarova sədrlik edir

Sədrlik edən. Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, gündəliyin 13-cü məsələsi “Avtomobil nəqliyyatı haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsidir. Onu da qeyd edim ki, qanun layihəsində ad dəyişikliyi nəzərdə tutulur. Ona görə də layihə “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Konstitusiyaya Qanununa uyğun olaraq, bir oxunuşda qəbul ediləcəkdir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün mən İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi sədrinin müavini hörmətli Əli Məsimliyə söz verəcəyəm. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Məsimli, *Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və*

sahibkarlıq komitəsi sədrinin müavini.

Çox sağ olun, hörmətli Sədr. Hörmətli Sədr, hörmətli deputat həmkarlarım, media nümayəndələri. “Avtomobil nəqliyyatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunda dəyişikliklə bağlı qısa formada qeyd etmək istəyərdim ki, Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 12 iyul tarixli qanunu ilə “Avtomobil nəqliyyatı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 50-ci maddəsində dəyişiklik edilmiş, avtomobil nəqliyyatı ilə beynəlxalq sərnişin və yük daşımaları, o cümlədən tranzit daşımaları sahəsində fəaliyyətin, eləcə də bu daşımaların həyata keçirilməsinə dair tələblərin beynəlxalq konvensiyanın tələblərinə uyğunlaşdırılması təmin edilmişdir. Bu zaman 50-ci maddə ilə 27-ci maddə arasında müəyyən dərəcədə ziddiyyət əmələ gəlmişdir. Faktiki surətdə, 27-ci maddənin məzmununda başlığı ilə müqayisədə fərqlilik yaranır və bu fərqi aradan qaldırmaqdan ötrü 27-ci maddənin adı dəyişdirilir. Əgər bu maddənin qüvvədə olan mətnində “sərnişin avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin sürücülərinə dair tələblər” idisə, indi o mətnə uyğunlaşdırmaqdan ötrü 27-ci maddənin adı “avtonəqliyyat vasitələrinin sürücülərinə dair tələblər” olur və mətnlərin uyğunluğu təmin edilir. Bu da, hesab edirəm ki, kifayət qədər məntiqi bir məsələdir. Ona görə deputat həmkarlarımı bu dəyişikliyə səs verməyə dəvət edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Əli müəllim. Çıxış etmək istəyən var? Bəli, İltizam Yusifov. Buyurun, İltizam müəllim.

İ.Yusifov. Çox sağ olun. Hörmətli Sahibə xanım, hörmətli deputat həmkarlarım, çox aktual bir mövzudur. Mən qanun layihəsinə qısaca münasibət bildirmək istəyirəm.

Təklif olunan qanun layihəsi “Avtomobil nəqliyyatı

haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda avtomobil nəqliyyatı sürücülərinə dair tələblər maddəsində dəyişikliyi nəzərdə tutur. Dəyişikliklərə görə beynəlxalq və ölkədaxili sərnişin və yük daşımalarını yerinə yetirən sürücülər peşə fəaliyyətinə, daşınmaya və davranışlarına görə xüsusi proqramlar üzrə hazırlıq keçməlidirlər. Bu sahədə hətta hüquqi normativ aktlarla bağlı biliklərə də malik olmalıdırlar.

Bu gün biz ölkədaxili sərnişin və yükdaşımaları yerinə yetirən sürücülərə dair tələbləri irəli sürürük. Amma görək bu sürücülərin idarə etdiyi nəqliyyat vasitələrinə dair tələblər varmı? Yaxud varsa, hansı səviyyədədir? 30 ildir bizim ölkədə, heç Bakıda trolleybus yoxdur. Amma bu gün qanunda trolleybusdan danışılır. Bu gün bizim rayon və şəhərlərdə müntəzəm sərnişindaşımada artıq 1990-cı illərdə istehsalatdan çıxarılmış, yükdaşımalar üçün nəzərdə tutulmuş, sonradan isə kустar üsulla təyinatı sərnişindaşımaya dəyişdirilmiş modellərdən istifadə olunur. Bu gün koronavirus pandemiyasının tüğyan etdiyi bir zamanda iritutumlu avtobuslar əvəzinə, “Avtomobil nəqliyyatı haqqında” Qanunda sürücü ilə birlikdə cəmi 9 oturacağı olan nəqliyyat vasitəsi avtobus hesab olunur, demək cəmi 8 yer. Sosial məsafəni də nəzərə alsaq, bəlkə də 3–4 nəfər edir. Görək bu gün bu, belədirmi?

Bakı Nəqliyyat Agentliyi istisna olmaqla, ölkə üzrə avtobuslara olan tələblər haqqında heç bir normativ sənəd yoxdur. Bakıdan kənar şəhər və rayonlarda lisenziyası olan avtovağzallar hansı səbəbdənsə işləmir. Lakin lisenziyası olmayan qeyri-qanuni avtovağzallar fəaliyyət göstərir və insanlar sərnişindaşıma ilə məşğuldurlar. Qanunlarımız 150 min əhalisi olan şəhər və rayonlar daxilində müntəzəm sərnişindaşımalarda iritutumlu avtobuslar

Əvəzinə, kiçik tutumlu mikro avtobuslarla sərnişin daşımağa icazə verir. Əvəzində bugünkü xoşagəlməz bir vəziyyət yaranır. Bakıdan başqa, heç bir rayon və şəhərdə normal ictimai nəqliyyat və taksi xidməti, demək olar ki, yoxdur. Aidiyyəti qurumlar şəhərdaxili müntəzəm sərnişindaşmanı nə özləri təşkil edir, nə də bu işi təşkil etmək üçün sahibkarlara imkan verirlər. Əslində, mən hesab edərdim ki, bu sahə ilə elə bələdiyyələr məşğul olmalıdır.

Mən insan həyatı ilə bağlı olduğu üçün bu sahədən danışdım. Yükdəşimə sahəsində vəziyyət daha da ağırdır və bizim yollarımızın da sıradan çıxması buna bariz nümunədir.

Bu gün bu sahədə qanunvericilik bazası, ümumiyyətlə, günün tələblərinə cavab vermir. Bu sahədə çoxlu işlər görülməlidir. Mən hesab edirəm ki, bu sahədə qanunvericilik bazası daha təkmilləşdiriləcək və aidiyyəti qurumlar onun icrası üçün müvafiq tədbirlər görəcəkdir. Ümumilikdə, qanun layihəsinin lehinə səs verəcəyəm, deputat həmkarlarımı da buna dəvət edirəm. Sağ olun, təşəkkür edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, məlumata görə. Hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, indi qanun layihəsinin qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.09 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	2
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, Siz də məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 21 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, bizim 4 məsələmiz qalıb və bu son 4 məsələ ikinci oxunuşda olan qanun layihələridir. Gündəliyin növbəti 2 məsələsi cənab Prezidentin bir məktubu ilə daxil olub və mahiyyətə bir-birinə bağlıdır. Beləliklə, gündəliyin 14-cü məsələsi “Müflisləşmə və iflas haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi, 15-ci məsələsi isə Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Odur ki, yenə də, Əli müəllim, mən Sizə söz verəcəyəm. Xahiş edirəm, bu iki layihə haqqında ümumi məlumat verin. Müzakirələri birgə aparıb, səsverməni yenə də ayrı-ayrı keçirəcəyik. Əli müəllim, buyurun.

Ə.Məsimli. Çox sağ olun, hörmətli Sədr, təşəkkür edirəm. “Müflisləşmə və iflas haqqında” Qanunda, eləcə də Vergi Məcəlləsində edilən dəyişikliklərlə bağlı qısaca onu qeyd etmək istərdim ki, bu qanun layihələri Dünya Bankının “Doing Business” hesabatında müflisləşmənin həlli, vergilərin ödənilməsi və əmlakın qeydiyyatı indikatorları üzrə kreditorların hüquqlarının müdafiəsinin təkmilləşdirilməsi, habelə sərf olunan müddət, prosedur və xərclərin aktlaşdırılması məqsədi ilə hazırlanmışdır. Ölkəmizin “Doing Business” hesabatında qeyd olunan indikatorlarda mövqeyinin daha da yaxşılaşdırılması nəzərdə tutulur.

Keçən dəfəki kimi, qeyd etmək istərdim ki, bu reytinglərdə bizim mövqeyimiz nə qədər yaxşı olsa, biz xarici investorların, beynəlxalq təşkilatların Azərbaycana dəvət edilməsində daha uğurlu fəaliyyət göstərəcəyik. Bu

isə işğaldan azad olunan torpaqlarımızın bərpaı istiqamətində görülən işlərə, hesab edirəm, əlavə indikatorur.

Hörmətli Sədr, birinci oxunuş zamanı Razi müəllim və Rüfət müəllim, ümumiyyətlə, sahibkarlığın qarşısında duran vəzifələr, maneələr, onların aradan qaldırılması istiqamətində aktual məsələlərə toxunmuşdular. Amma bu məsləyə aid olmadığına görə, hesab eləmək olar ki, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinə sözügedən məsələyə dair heç bir irad, yaxud təklif daxil olmadığı üçün deputat həmkarlarımı ikinci oxunuşda da səs verməyə dəvət edirəm. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Əli müəllim. Hörmətli həmkarlar, siz bilirsiniz ki, ikinci oxunuşda olduğuna görə bu qanun layihəsi əvvəlcə əsas kimi qəbul edilməlidir. Ona görə də, xahiş edirəm, qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.12 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, mən xahiş edirəm, Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsinə əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.13 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun layihəsi də əsas kimi qəbul edildi.

Müzakirəyə başlaya bilərik. Heç kimin sözü yoxdur, təşəkkür edirəm.

Hörmətli həmkarlar, biz qanun layihələrinə maddələr üzrə və sonra bütövlükdə münasibət bildirməliyik. Beləliklə, “Müflisləşmə və iflas haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə biz maddələr üzrə səs verməliyik. Burada 3 maddə var. Ona görə hər bir maddəyə ayrı-ayrı səs verəcəyik. Xahiş edirəm, indi 1-ci maddəyə səs verək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.14 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. 1-ci maddə qəbul edildi.

2-ci maddəni səsə qoyuram.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.14 dəq.)
Lehinə	77
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	77
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 2-ci maddə də qəbul edildi.

3-cü maddəni səsə qoyuram.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.15 dəq.)
Lehinə	81
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 3-cü maddə də qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, “Müflisləşmə və iflas haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini ikinci oxunuşda mən bütövlükdə səsə qoyuram. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.15 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0

Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsinə də biz maddələr üzrə səs verməliyik. Qanun layihəsi 3 maddədən ibarətdir. Xahiş edirəm, indi 1-ci maddəyə səs verək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.16 dəq.)
Lehinə	85
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	85
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 1-ci maddə qəbul edildi. 2-ci maddəyə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.16 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qəbul edildi.

3-cü maddəyə münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.16 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, 3-cü maddə də qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul edək. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.17 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	1
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, biz gündəliyin 16-cı məsələsinə keçirik. Bu məsələ də Vergi Məcəlləsində dəyişiklik

edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Qanun layihəsini Tahir Mirkişili təqdim edəcək. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun. Hörmətli Sədr, hörmətli həmkarlar. Vergi Məcəlləsinin 164.1-ci maddəsində dəyişikliklərdə 2 yeni maddənin əlavə olunması nəzərdə tutulur. Maddələrdən biri iki il müddətinə ölkəyə idxal ediləcək koronavirus infeksiyasına qarşı vaksinlərin və şprislərin əlavə dəyər vergisindən azad olunması haqqındadır. Qeyd edirəm ki, bu idxaldan azad olunma, bildiyiniz kimi, vaksinasiya Azərbaycanda dövlət büdcəsi hesabına həyata keçirildiyindən daha çox insanın əhatə olunmasına imkan yaradacaq.

Digər bir maddə isə illik emalı 3 milyon tondan az olmayan neft emalı zavodlarının yenidən qurulması zamanı gətirilən, yəni idxal olunan mal və materialların əlavə dəyər vergisinin iki il müddətinə azad olunmasını özündə ehtiva etmişdir. Bu da, əslində, neft emalı zavodlarının yenidən qurulmasını təşviq etmək məqsədi daşıyır.

Hörmətli Sədr, birinci oxunuşdan sonra bəzi mətbuat orqanlarında həmin bu maddənin yanlış şərhinə rast gəldiyimizdən, istərdim bir daha bildirim ki, bu maddə heç bir halda, heç bir neft şirkətinin, yaxud da neft şirkətlərinin vergidən azad olunmasını nəzərdə tutmur. Layihə yalnız neft emalı zavodlarının yenidən qurulması zamanı idxal olunan mal, material və texnologiyanın 2 il müddətinə vergidən azad olunmasını əks etdirdiyindən, burada məqsəd yalnız və yalnız zavodların yenidən qurulması, əhalinin keyfiyyətli neft məhsulları ilə təmin olunması və xam neft əvəzinə, neft emalı məhsullarının xaricə ixrac olunmasını özündə ehtiva edəcək. Həmkarlarımdan bu layihəni bir daha dəstəkləmələrini xahiş edirəm.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, Tahir müəllim. Həm də

açıqlamaya görə. Bizim hörmətli media nümayəndələri buradadır. Düşünürəm ki, lazım olsa, Siz onlara da bir açıqlama verə bilərsiniz.

Hörmətli həmkarlar, bu, ikinci oxunuşdur və biz bu qanun layihəsini əvvəlcə əsas kimi qəbul etməliyik. Buyurun, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.19 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	80
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi.

Çıxış eləmək istəyən var. Siyavuş Novruzov. Siyavuş müəllim, buyurun.

S.Novruzov. Çox sağ olun, təşəkkür edirəm. Hörmətli Sədr, hörmətli deputatlar. Doğrudan da, təklif olunan layihə çox humanist bir addımdır. Bilirsiniz ki, apteklərlə, digər məsələlərlə bağlı keçən dəfə də həmkarlarımız burada məsələ qaldırdılar. Müəyyən problemlər var, insanlar dərmanlar ala bilmir. Ona görə də bu məsələni qəbul etmək lazımdır ki, bunlar gəlsin və ucuz qiymətə insanlar alıb istifadə edə bilsin.

Mənim toxunacağım məsələ başqa bir məsələdir. Bununla bağlı biz vergi güzəştləri ediriksə, hesab edirəm ki, indi bu koronavirus bir dövrdür, keçib gedəcək. Amma bizim

işğaldan azad olunmuş ərazilərimiz və 44 günlük müharibəmizlə bağlı məsələlər uzun müddət davam edəcək. O baxımdan, mənim təklifim ondan ibarətdir ki, bu səpkidə yazılan kitablar, çəkilən filmlər, səsləndirilən musiqilər, mahnılarınla bağlı, – təbii, burada söhbət keyfiyyətindən gedir, – hər hansı komissiya yaranmalıdır, ona təqdim olunmalı, baxılmalıdır və bunlar da vergidən azad olunsunlar. İnsanların fəaliyyəti, orada o qəhrəmanlığı ilə bağlı ortaya çıxarılan əsərlər tam, yüksək səviyyədə olsun ki, bu da həm çapı, həm də götürək, yazılması və digər məsələlərlə bağlı da vergidən azad olunsun. Çünki bu, vacib şərtlərdən biridir.

Hörmətli Sədr, bir məsələni də xüsusi qeyd etmək istədim. Milli Məclis, keçmişdə Administrasiya da bununla ciddi şəkildə məşğul olurdu. Biz bu proseslərlə bağlı yazılan hər bir əsəri diqqətlə izləməliydik. Keçmişdə belə bir qayda müəyyən idi, ümummilli lider, cənab Prezident, Birinci vitse-prezident, dövlətimiz, xalqımız haqqında yazılan hər bir kitab mütləq yoxlanılırdı, baxılırdı, dəqiqləşdirilirdi ki, məsələlər düzgün ifadə olunsun. Təbii ki, hər kəsin yazmaq hüququ var, o cümlədən Milli Məclisin deputatlarının, digər insanların da. Amma bu müharibə, o münaqişə və bunun yolları ilə, başqa-başqa məsələlərlə bağlı yazılanlar çox ciddi şəkildə araşdırılmalıdır. Mən hesab edirəm, belə bir komissiyanı parlamentdə də yarada bilərik.

Mən xatırlayıram, Xocalı soyqırımını haqqında vaxtında düzgün məlumatın verilməməsi sonradan bizə çox böyük problemlər yaratdı. Erməni tərəfi bundan çox güclü şəkildə istifadə elədi. O baxımdan da nə yazırıqsa, tərcümə ediriksə, hansı ölkəyə göndəririksə, orada bir qrup işləməlidir ki, bu məsələlərdə reallıq ciddi şəkildə, tam əks elətdirsin və gələcəkdə Azərbaycana, Azərbaycan dövlətinə, xalqına qarşı ondan istifadə edilib hər hansı bir addım atılmasın.

Hesab edirəm ki, bu da çox böyük bir humanist addım olardı ki, bu mövzuda yazan insanların əsərləri də vergidən azad olunsun. Tahir müəllim, elə bilirəm, bu, çox böyük bir məbləğ olmaz. O baxımdan, bunu etməklə də insanlar üçün şərait yaradılır ki, tam, güzəştli şəkildə, hətta deyərdim, onlara o çapda və digər məsələlərdə güzəşt eləmək lazımdır ki, bu, tarixləşsin, Azərbaycan tarixinə və dərsliklərimizə yazılsın. Sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Aqil Abbas, buyurun.

A.Abbas. Təşəkkür edirəm, Sahibə xanım. Hörmətli xanım Sədr və hörmətli deputatlar. Əvvəla, Siyavuş müəllim sağ olsun, çox ağıllı bir təklif irəli sürdü. Mən də başqa bir təkliflə çıxış eləmək istəyirəm. Yəni bu dəfə yox, gələn dəfələrdə bu məsələyə baxılsın. Bu, işğaldan azad olunan ərazilərə vergi güzəşti ilə bağlıdır. Turqut Özal vaxtı ilə hakimiyyətdə olarkən, Türkiyədə də turizm yox idi, bilirsiniz. O vaxt Türkiyə də sovet hökuməti kimi bir şey idi. Turqut Özal açdı qapıları. Onda belə bir qərar verdi, kim əgər dəniz kənarlarında və sair yerlərdə istirahət mərkəzləri, sanatoriyalar filan tikərsə, onlardan 10 il vergi alınmayacaq. Töküldülər, investisiya qoydular və Türkiyə bu gün turizmdə dünyada 1-ci, 2-ci yerlərdə duran bir ölkəyə çevrilib, təkcə turizmdən götürdüyü gəliri də elə dünyada 1-ci, 2-ci yerdədir.

İndi biz də işğaldan azad olunmuş ərazilərə investisiya qoyan, zavod, fabrik, sanatoriya tikən, nə bilim, nə edən şəxslərə əgər vergi güzəşti edəriksə, yəni deyək, müəyyən müddət, bir 5 il, ondan sonra gəlir vergisini də verəcək və insanlar da xəsislik eləməyəcəklər, biləcəklər ki, vergi də vermirlər və həmin yerlərə investisiya qoyacaqlar. Yəni gələcəkdə Milli Məclisdə bu məsələyə vaxt ayırırsınız və hökumət də bu məsələdə kömək eləsə, mənə elə gəlir ki,

həmin ərazilərdə daha tez tikinti gedəcək, iş yerləri açılacaq və sair. Diqqətinizə görə sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Aqil müəllim.

Hörmətli həmkarlar, müzakirələr bitdi və mən xahiş edirəm, biz qanun layihəsinə maddələr üzrə münasibət bildirək. Bu, kiçik bir layihədir. Yəni cəmi bir maddə var. Qanun layihəsinə səsə qoyuruq. Buyurun.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.26 dəq.)
Lehinə	80
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	81
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi maddələr üzrə qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, xahiş edirəm, qanun layihəsinin ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul edilməsinə münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.26 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	1
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	84
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edildi.

Gündəliyimizin sonuncu məsələsinə keçirik. 17-ci məsələdir. Bu qanun layihəsi “Dövlət borcu haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədədir. Məsələyə dair məlumat vermək üçün, Tahir müəllim, buyurun, söz Sizindir.

T.Mirkişili. Çox sağ olun, xanım Sədr. Hörmətli həmkarlar, qanunda ediləcək dəyişiklik Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondundan dövlət büdcəsinə edilən transferin mexanizmlərinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Çünki bildiyiniz kimi, bu ilin dövlət büdcəsində ilk dəfə olaraq dövlət borcuna xidmət üçün yaradılmış Təminat Fondunun vəsaitlərinin istifadə olunması planlaşdırılır. Bu, kiçik bir dəyişiklikdir. Yalnız və yalnız qanunda bu mexanizmin əks olunmasını nəzərdə tutur. Xahiş edərdim ki, qanun layihəsini dəstəkləyəsiniz. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Çox sağ olun. Hörmətli həmkarlar, qanun layihəsinə ikinci oxunuşda əvvəlcə əsas kimi münasibət bildirək.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.28 dəq.)
Lehinə	84
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	1
İştirak edir	85
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi əsas kimi qəbul edildi.

İndi isə çıxış etmək istəyən var. Nigar Arpadarai. Bu-

yurun, Nigar xanım.

N.Arpadarai. Çox sağ olun, Sahibə xanım. Hörmətli həmkarlar, mən çox qısa olaraq Tahir müəllimə sualımı vermək istərdim. Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin həyata keçirilməsində səmərəliliyin artırılması, əlbəttə, çox önəmlidir. Belə bir məqsədli Təminat Fondunun olması da təqdirəlayiqdir. Lakin mən kiçik bir araşdırmamı etdim, qarşımda bir neçə sual yarandı. Çünki Təminat Fondunun qarşısında duran uzunmüddətli və qısamüddətli məqsədlər haqqında məlumat yoxdur. Qoyulmuş məqsədlərə nail olmaq üçün hansı mexanizmlər yaradılıbdır? Məsələn, səmərəlilik göstəriciləri hansılardır? Burada fondun gəlirlərinin necə formalaşması haqqında məlumatlar qismən olaraq göstərilibdir. Amma fondun strategiyası, məsələn, Təminat Fondu əməliyyatlardan gəlir qazana bilərmi? Bu kimi məsələlər mənim üçün aydın olmadı.

Növbəti ildə fondan 880 milyon manat transferin nəzərdə tutulmasını nəzərə alaraq, bu sualların cavablandırılması üçün müraciət etmək istədim. Çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Nigar xanım. Tahir müəllim, buyurun.

T.Mirkişili. Çox sağ olun. Hörmətli Nigar xanım, əslində, mən keçən dəfə qısa demişdim. Bu fond dövlətin zəmanəti ilə götürülən kreditlərə xidmət məqsədi ilə yaradılıb. Fond haqqında ayrıca qanun var, onun əsasnaməsi var. Qanunda onun funksiyaları və səlahiyyətləri göstərilmişdir. Burada əsas məqsəd daha çox, bildiyiniz kimi, orada qalan vəsaitin istifadə olunması ilə bağlıdır. Mən düşünürəm ki, əgər bununla bağlı Sizi ayrıca göstəricilər maraqlandırırırsa, biz çalışırıq hökumətdən, xüsusilə Maliyyə Nazirliyindən bu rəqəmləri alıb Sizə təqdim edək. Minnətdaram, çox sağ olun.

Sədrlik edən. Sağ olun, Tahir müəllim. Hörmətli həmkarlar,

karlar, indi isə biz qanun layihəsinə maddələr üzrə münasibət bildirməliyik. Bu da kiçik bir layihədir. Xahiş edirəm, səs verin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.30 dəq.)
Lehinə	82
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	82
Nəticə: Yetərsay yoxdur	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, qanun layihəsi maddələr üzrə qəbul edildi.

İndi isə, hörmətli həmkarlar, mən qanun layihəsini ikinci oxunuşda bütövlükdə səsə qoyuram. Xahiş edirəm, münasibət bildirin.

Səsvermənin nəticələri	(saat 12.12 dəq.)
Lehinə	83
Əleyhinə	0
Bitərəf	0
Səs vermədi	0
İştirak edir	83
Nəticə: Qəbul edildi	

Şakir müəllim, məlumat verin.

Ş.Şabanov. Lehinə 22 səs vermişlər.

Sədrlik edən. Çox sağ olun, bu qanun da ikinci oxunuşda bütövlükdə qəbul edildi.

Hörmətli həmkarlar, iclasımız başa çatdı. Çox sağ olun, təşəkkür edirəm. Sabah iclasımız olacaq. Sağ olun.

**EDİLMƏMİŞ
ÇIXIŞLARIN MƏTNLƏRİ**

29 dekabr 2020-ci il

Əziz Ələkbərov. Məndən əvvəl çıxış edən həmkarlarım artıq 2021-ci il büdcəsi ilə bağlı qanun layihəsinin detalları haqqında öz fikirlərini bildirdilər. Mən də bu fikirlərə qoşuluram və heç şübhəsiz, böyük zəhmətin nəticəsi olaraq ortaya gələn bu qanun layihəsinə səs verəcəyəm. Amma hökumət təmsilçilərinin burada iştirakını nəzərə alaraq, iki məsələyə münasibət bildirmək istəyirəm.

Birincisi, burada çıxış edənlərin əksəriyyəti yerlərdəki sosial problemlərdən bəhs etdi, mən də bəhs edəcəyəm və görürəm ki, belə getsə, hələ çox bəhs etməli olacağıq. Hamımız bilir ki, 2020-ci ildə olduğu kimi, 2021-ci ilin büdcəsi də sosialyönlüdür və bu, dövlətimizin illərdən bəri yeritdiyi sosial siyasətin əyani göstəricisidir. Bunun üçün hər il dövlət büdcəsindən külli-miqdarda vəsait ayrılır. Bu, çox yaxşıdır. Amma mənə, vətəndaş sosial problemlərinin həllinin ilk şərti yerlərdə ona sosial şəraitin yaradılmasıdır. Şəhid ailəsinə, qazilərimize, aztəminatlı ailələrə nə qədər çox vəsait ayırısaq da, əgər onun evində qazı yoxdursa, işığı yoxdursa, küçəsi palçıq içindədirsə, uşağı internetin yoxluğundan distant təhsildən kənar qalırsa, ona ayrılan sosial vəsait onun sosial problemlərini həll etməyə yetməyəcək.

Mən rayonlardan olan deputatların çıxışlarına fikir verdim, elə rayon olmadı ki, orada qaz, işıq, su, internet problemindən şikayət edilməsin. Saatlı nisbətən kiçik rayondur, amma burada da 11 kənddə hələ də qaz yoxdur, bir sıra kəndlərdə işıq dirəkləri ayaq üstə ancaq dayanır, elektrik xətləri calaq-calaqdır, kabelləşmə aparılmayıb. İnsanlar hələ də arx, kanal suyu içir. Mən xahiş edirəm, “Azərenerji”, “Azərişıq”, “Azəriqaz”, “Azərsu”, Azərbaycan

can Meliorasiya və Su təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti bu məsələyə daha ciddi yanaşırlar.

Bəli, biz 44 gün ərzində dünyanı heyrətdə qoyan möhtəşəm bir qələbə qazandıq, Ali Baş Komandanımız demiş, biz bu qələbəni şəhidlərimizin, qazilərimizin, əsgərlərimizin canı, qanı bahasına qazandıq. O oğullarımız kosmosdan gəlməmişdilər, həmin qazsız, işıqsız, susuz kəndlərdən çıxmışdılar. Şəhidlərimizin övladları yenə o kəndlərdə yaşayırlar, qazilərimiz, veteranlarımız qayıdıb yenə o kəndlərdə yaşayacaqlar. Gəlin, bunu yaddan çıxarmayaq və yerlərdəki bu sosial problemlərin həlli məsələsində ciddi addımlar atmaq barədə fikirləşək.

Mənim toxunacağım ikinci məsələ qaçqınların problemləri ilə bağlıdır. Nəhayət ki, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi ilə məcburi köçkünlərimizin 30 illik həsrətinə son qoyuldu. Cənab Prezidentimiz demişkən, artıq Qarabağ münaqişəsi yoxdur, məcburi köçkün problemi həll prosesinə keçib. Amma heç kəsin yaddan çıxarmağa haqqı yoxdur ki, bizim hələ də Qarabağ münaqişəsinin ilk mərhələsində öz dədə-baba torpaqlarından qovulmuş 300 min nəfər Qərbi Azərbaycan qaçqınımız var. Mən müzakirə etdiyimiz büdcə layihəsində xalqımızın bu qaçqın təbəqəsinin öz dədə-baba torpaqlarına qayıtmasına xidmət edə biləcək heç bir maddəyə rast gəlmədim. Bunu ədalətli hesab etmirəm. Bu, təkcə Ermənistandan qovulan qaçqınlarımızın mənəvi haqqı yox, həm də Azərbaycan xalqının strateji məsələsidir.

Fatma Yıldırım. Bir neçə gündür, biz qalib ölkənin parlamentinin üzvləri olaraq qürurla, böyük iftixar hissi ilə 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin layihəsini Milli Məclisdə müzakirə edirik. Son illər aparılan islahatların nəticəsi olaraq aidiyyəti dövlət qurumları tərəfindən koordinasiya

şəkildə tərtib olunan mükəmməl büdcə layihəsində əməyi keçən hökumət nümayəndələrinə öz dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Büdcə zərfinin müzakirəsi zamanı həmkarlarım tərəfindən bir sıra dəyərli təkliflər səsləndirildi. Xüsusilə, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası ilə əlaqədar vacib məqamlara toxunuldu. İşğaldan azad edilmiş torpaqların yenidən qurulması bu gün qarşımızda duran ən vacib məsələdir. Təcavüzkar Ermənistan 30 ilə yaxın müddət ərzində işğal altında saxladığı torpaqlarımızda əsl vandalizm aktı törədib, apardıqları təcavüzkar siyasət nəticəsində bütün şəhər və kəndlərimizi məhv ediblər, daşı daş üstə buraxmayıblar.

Ona görə bizi qarşıda çox vacib yenidənqurma işləri gözləyir. Sevindirici haldır ki, artıq bu istiqamətdə işlərə başlanılıb, dövlətimizin başçısı tərəfindən müvafiq qurumlara tapşırıqlar verilib. Gələn ilin büdcəsində bu məqsədlər üçün 2 milyard manatdan çox vəsaitin ayrılması görüləcək işləri daha da sürətləndirəcək.

Dünən həmkarım, komitə sədri hörmətli Tahir Mirkişili işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə quruculuq işləri ilə bağlı vacib bir məqama toxundu. Qeyd olundu ki, xaricdə yaşayan soydaşlarımız, eləcə də yerli sahibkarlarımız bu quruculuq prosesində yaxından iştirak etmək istəyirlər və bu məqsədlə dövlət fondunun yaradılması təklif olundu.

Həmkarımı dəstəkləyirəm və hesab edirəm ki, belə bir fondun yaradılması təşəbbüsü çox təqdirəlayiqdir. Amma qeyd etmək istəyirəm ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə quruculuq işlərində iştirak etmək təkcə xaricdəki soydaşlarımızın, yerli iş adamlarının arzusu deyil. Düşünürəm ki, hər bir azərbaycan vətəndaşı bu prosesdə yaxından iştirak etmək istəyir. O, iş adamı və ya

sahibkar olmaya da bilər, ancaq həmrəylik göstərərək Qarabağın quruculuq işlərində yaxından iştirak etmək həvəsindədir. İnsanlar bu arzularını hər yerdə bizə bildirir və bu prosesdə iştirakı özlərinə fəxr və qürur hesab edirlər.

Hesab edirəm ki, həm dövlət, həm özəl sektorda quruculuq işlərinin ilk mərhələsində, müəyyən bir müddət ərzində vətəndaşlarımızın əmək haqlarından könüllülük prinsipi əsasında hər ay 1 və ya 2 faiz tutularaq yaradılacaq fonda keçirilə bilər. Düşünürəm ki, vətəni, torpağını sevən hər bir vətəndaşımız bunu qəbul edəcək və öz əmək haqlarından kiçik bir məbləği hər ay dövlət fonduna köçürməklə könüllü olaraq bu nəcib işdə pay sahibi olacaqdır. Eyni zamanda, bu ianələrin mənəvi tərəfi də var. Necə ki, biz müharibə dövründə bir yumruq olaraq qələbə çaldıq, eləcə də, Qarabağın inşası üçün dövlətə dəstək olaraq həmrəylik göstəririk.

30 ilə yaxın doğma yurdlarına qayıtmağı həsrətlə gözləyən yüz minlərlə məcburi köçkünlərimiz var. Bu baxımdan, zaman anlayışı da önəmlidir. Hər birimiz çox böyük səbirsizliklə gözləyirik ki, torpaqlarımızda yenidən həyat qurulsun. Ona görə də hər şeyi dövlətdən, hökumətdən gözləmək düzgün deyil. Hədəflərimizə tez çatmaq üçün belə bir dəstək mexanizminin yaradılması məqsədəuyğun olardı.

Hesab edirəm ki, məsələ ilə bağlı Sosial Araşdırmalar Mərkəzi əhali arasında bir sorğu da təşkil edə bilər. Bu sorğu nəticəsində insanların öz maaşlarından quruculuq işlərinə dəstək vermək arzusunu daha aydın şəkildə görə bilərik. İnanıram ki, hər kəs bununla razılaşacaq və Qarabağın dirçəlməsində fərd olaraq iştirak edəcək.

İltizam Yusifov. 2021-ci il üçün dövlət büdcəsi layihəsində, doğrudan da, Azərbaycanın strateji inkişaf

prioritetləri və sosial-iqtisadi siyasət hədəfləri yer almış, iqtisadiyyatın inkişafı, xalqın rifahının yaxşılaşdırılması və dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi əsas götürülmüşdür.

Bildiğiniz kimi, 2020-ci ilin əvvəlində koronavirus pandemiyası səbəbindən dünyada iqtisadi fəallığın zəifləməsi baş vermiş, nəticədə neftin qiyməti kəskin aşağı düşmüş və dünya iqtisadiyyatında tənəzzül müşahidə olunmuşdur.

Bundan əlavə, 2020-ci ildə ən əsası erməni təxribatına qarşı ordumuzun əks-hücum əməliyyatı və Vətən Müharibəsi Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında müzəffər ordumuzun tarixi zəfəri ilə başa çatmış və bu, Azərbaycan tarixinin ən şərəfli bir səhifəsi olmuşdur.

Bütün bunlara baxmayaraq, bu fonda hətta dünya üçün çətin iqtisadi bir durumda bu cür büdcənin formalaşdırılması Azərbaycanın iqtisadi-siyasi gücünün bir göstəricisidir.

Müzakirəyə təqdim olunan büdcə zərfi göstərir ki, növbəti ildə də ölkədəki bütün dövlət proqramları, sosial layihələr, iqtisadiyyatın inkişafı və diversifikasiyası ilə bağlı işlər davam etdiriləcək və bu sahələrə yönələn xərclər əvvəlki illərə nisbətən xeyli artırılmışdır.

Sevindirici haldır ki, büdcədə işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpa üçün 2,2 milyard manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulmuşdur ki, bu da işğaldan azad edilmiş əzəli torpaqlarımıza böyük qayıdışın təmin olunması üçün çox mühüm bir addımdır.

Bundan əlavə hamımız üçün önəmli olan ölkənin müdafiə qabiliyyəti və milli təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün nəzərdə tutulan xərclər də ötən illərə nisbətən kifayət qədər artırılmışdır.

Artıq uzun illər səhiyyə sahəsində gözlədiyimiz proqramlar – tibbi sığorta kimi və sair xidmətlərin reallaşması

üçün lazımı vəsaitlər ayrılmışdır.

Mən qanun layihəsinin lehinə səs verəcəyəm. Lakin gələcək işlərimizi daha yaxşı qurmaq üçün bir neçə təklif vermək istəyirəm.

Birincisi, maliyyə naziri hörmətli Samir Şərifov öz çıxışında qeyd etdi ki, 42 rayon və şəhər artıq öz-özünü maliyyələşdirir. Bu, çox yaxşı bir haldır və biz hamımız istərdik ki, o cümlədən bütün rayon və şəhərlər öz-özünü maliyyələşdirsinsən və gələcəkdə büdcə yükü daha da yüngülləşsin. Lakin burada öz-özünü maliyyələşdirmə yalnız icra strukturları və onların nəzdində olan bir necə qurumun inzibati və maliyyə xərclərinin qarşılınması deməkdir. Yəni həmin şəhər və rayonun heç bir iqtisadi və hətta həyati fəaliyyətinə heç bir aidiyyəti yoxdur.

Bir misal gətirim. Bu gün dediyimiz öz-özünü maliyyələşdirən şəhər və rayonlarda hər hansı kommunal sahədə balaca bir qəza baş verir, lap olsun bir su xətti sıradan çıxır və bütün əhali susuz qalır. Hamı gözləyir ki, Bakıdan maliyyə ayırınsınlar və avadanlıq alıb həmin xətti bərpa etsinlər və nəticədə insanlar bir neçə gün əziyyət çəkmiş olurlar.

Mən təklif edərdim ki, növbəti illərdə ən azından öz-özünü maliyyələşdirən, gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsi çərçivəsində həmin rayon və şəhərlərə heç olmasa, kommunal xidmətlər səviyyəsində maliyyə sərbəstliyi verilsin. Dövlət proqramları ilə kommunal xidmətlər sahəsində (işıq, su, qaz, rabitə, nəqliyyat və sair) icra olunan infrastruktur layihələr həmin rayon və şəhərlərin balansına verilmək şərti ilə idarə edilmək üçün bələdiyyələrə ötürülə bilər. Çünki bütün dünyada kommunal xidmətlər bələdiyyə, munisipyalara aiddir.

İkincisi, İqtisadiyyat Nazirliyinə təklif edərdim ki, büdcənin neftdən asılılığını daha da aşağı salmaq istiqamətində işləri genişləndirmək və sürətləndirmək üçün Şirvan kimi Bakıya çox yaxın, Ələt iqtisadi zonasına bitişik və sənaye ənənələri olan şəhərlərin sənaye potensialından istifadə etsinlər. Biz büdcədə sənayenin payını artırmalıyıq. Büdcə gəlirlərini artırmaq üçün Azərbaycanın Şirvan və hətta Mingəçevir və Gəncə kimi iri şəhərlərində sənaye ilə bağlı xüsusi inkişaf proqramları hazırlamaq lazımdır. Bunun üçün dediyim ərazilər böyük potensiala malikdirlər. 4-cü sənaye inqilabının tələblərinə uyğun sənaye müəssisələri yaratmalıyıq. Hamınız bilirsiniz ki, dövlət başçımız cənab İlham Əliyev bu ilin əvvəlində Davos İqtisadi Forumunda forumun icraçı direktoru ilə Azərbaycanın 4-cü sənaye inqilabının regional mərkəzinə çevrilməsi ilə bağlı müqavilə də imzalamışdır.

Bütövlükdə isə büdcə layihəsini çox məqbul hesab edirəm və bütün deputat həmkarlarımı da bu qanun layihəsinin lehinə səs verməyə çağırıram. Bu qədər.